

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 12. aprila 1856.

Gospodarske skušnje.

Predlanskim mi je slavna naša kmetijska družba v Ljubljani, ktera vselej rada v pospeh kmetijske povzdige pomaga, na mojo prošnjo cepičev istrijanskega marúna preskerbela, ki jih je častiti domoljub gosp. J. Volčič poslal in s kterimi sem želel poskusiti: ali bi se marún v naših hribih dal udomaćiti in dohodke, ki jih domači kostanj daje, prevagati? Cepičev sem veliko razdelil med kmetovavce, nekaj sem jih v metliško okolico poslal, in „Novice“ so že povedale, kako je tam prva poskušnja dobro obveljala, tako da bi bilo prav, tam in v drugih gorkih dolenskih krajih se marúna poprijeti. Pri meni se ni tako obnesel. Cepljeno je bilo vse z veliko skerbjo, več cepičev je začelo odganjati, ali večidel so usahnili, ko so cvetne očesa odperli, — bili so namreč večidel cvetne mladike. Pervo zimo je ena sama cepljena mladika premagala, od ktere imam zdaj mladega marúna, — to spričuje, da pri nas zima marúna ne umori, ker moje drevo stoji na burji in v senčnem kraju. Kako se bo za naprej obnašalo in z njegovimi mladikami novo cepljene drevesice, bom ob svojem času naznanil *).

Sončnice semena rusovskega (iz Odeše) so se lani meni prav dobro obnesle. Sadili smo jih v dobro zemljo, in nekatere cvetlice so, ko je seme dozorilo, čez 15 pavcov na počez merile, in od 11 sajenih zern je pridelka obilne 3 bokale lepega semena. Ako se iz teh sončnic olje lahko izpreša, so res priporočila vredne.

Cukreni sirk ni kalil.

Dolga pesa (übersichwachsende Runkelrübe), ktere seme sem od Fr. Matern-a iz Gradca dobil, je našim ljudem naj bolj všeč; vsaki hoče semena; lansko leto sem ga čez 4 bokale razdelil; letos pa ga še bolj želé, pa ga nimam toliko. Res je pa tudi, da za prešiče ni boljše piče od te pese.

H koroškemu tepkovcu bom prežganjskega poslal, da ga bote tudi v prihodnjem občnem zboru kmetijski družbi pokusiti dali.

Iz Prežganja na Dolenskem.

R.

Kakšno drevje naj bi sadili kmetovavci po svojih zemljiščih?

(Dalje in konec.)

III. Kako drevje saditi.

Mnogoverstno se to opravlja. 1. Kjer je podnebje merzlo in kjer mlade nasadbe potrebujejo zavetja, naj sadijo gospodarji drevje bolj gsto in po več vkup: kajti če ravno zunajne sadike viharji pokvečijo, vendar ohranijo se notrajne, to je, jedro nasadbe. 2. Tudi kot opas krog njiv in polja naj sadi se drevje, pa bolj na široko, posebno če je zemljišče prostorno. 3. Po nekterih krajinah sadijo drevje semtertje; ako je to pametno narejeno, kinči taka nasadba okolico, ter varuje nepogojdene kraje. 4. Blizo vertov ne kaže gojzdnega drevja saditi, ker škoduje sadu in povertlinam sploh. 5. Drevje v živicah lepša okolico, ji je v obrambo, ter daje sčasoma še nekaj stavbinega lesa; treba je le tako drevje nizko držati, to je, obrezovati ga pridno:

*) Prosimo.

Vred.

kajti če se to ne stori, pokvarijo drevesa živico ter škodujejo bližnjemu polju po senci in po koreninah svojih. 6. Pridno zasajeno drevje daje ob poletni vročini živini na paši senčnate prebivališča. V ta namen je posebno ugodna jerebika, ker se dá, že odrasla, laglje presaditi kot drugo drevó; tudi les njeni je veliko vreden. Pa tudi bukev, javor, lipa dajajo veliko sence.

IV. Stroški nasadbe.

Da drevje saditi stroške prizadeva, je gotovo; vendar so pa dohodki iz nasadbe koristnega drevja tako obilni, da povernejo v kratkem vse stroške pridnemu gospodarju. Tù sem spadajo stroški za seme, sadike in kole, za delo sploh itd. Opominjamo še posebej, če hoče gospodar veseliti se nasadbe, naj dela, seje in sadi, kolikor je mogoče, sam in družina njegova; naj se ne zanaša na najemnike: ti take opravila le na pol opravljajo, škoda pa se pokaže še le po več letih, ko ima drevje rasti, pa ga ni ali popolnoma nič iz zemlje, ali pa le pokvarjeno in pokvečeno ven prihaja. Posebno naj se gleda, da se dobro izvodni zemlja, v ktero se ima drevje saditi. Malo drevja je namreč, ktero v mokrih tleh poganja, pa velik del ondi nasajenega ali pogine ali ne raste veselo v preobilni mokroti.

V. Gleštanje zasajenega drevja.

Nasajeno drevje je tudi treba dalje pridno gleštati. Napravijo se nasadbe velikrat na kamnitni ali skalnati podlagi; tam sadikom ni ničesa drugega treba v pripravo, kakor da jim potrebne jame izkopljemo in že 5 ali 6 mescov pred sadbo sadik; zemlja in prekopana trata ste potem bolj rodovitne koreninam. Ako je mogoče zemljo nekoliko preorati — kar je, se vé da, drago opravilo — je jako koristno; tudi priporočajo nekteri drevjorejci, da naj se zemlja okoli korenin še 2 ali 3 leta rahlja in obdeluje po vsajenji.

Dobro je, če se več plemen drevja na enem mestu sadi: nektero drevje raste raje v družbi, na priliko, hrast, ki ljubi tovaršico bukvo, in hitro rasteče drevje varuje bolj medlo in počasno *).

Oskerbujejo naj se pa sadike pred vsem tako, da imajo dovelj svetlobe in pa zraka, verh tega pa, da so vendar obvarovane dobro. Kader je tedaj kako drevo med nasadbo dorastlo, postavimo, bor ali jesen, naj ga poseka gospodar, da dobijo manje drevesa več prostora, svetlobe in zraka.

Tudi požlahniti se dá gojzdnó drevje. Ker namreč sadjorejci vedó, da je mogoče s cepljenjem itd. sadno drevje požlahniti, so to skušali tudi z gojzdnim storiti marljivi drevjorejci.

*) Izveden gospodar na Angležkem je nasadil po svojih zemljiščih mnogo hrastov in brestov, okoli teh pa nekoliko borovja. Vse je rastlo veselo. Povedati je lahko, zakaj. Imenovane drevesa, posebno hrast, vrivajo korenine globoko v zemljo, ter vlečejo svoj živež, bolj ko se starajo, iz vedno globokejih leg; borovje pak razširja korenine svoje obzorno, ter dobiva hrano svojo bolj od poveršne zemlje; njegove košate, močne in neugibljive veje branijo mlado hrastičje in brestičje silnih vetrov, brez vse škode. Bor gré ravno na kviško in napravlja poredno šiljat verh, pusti hrastu in brestu dovelj prostora za nju košate pa široke verhove. Tako raste vse to drevje čversto in veselo, in eno ne škoduje drugemu in ni napoti rasti njegovi.

Pis.